

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- 5 Αρχή τοῦ πολέμου τοῦ Κάστρου
Ποιά χέρα γρηγορότερη, με δίχως νὰ σκοντάψει,
νὰ δηγηθεῖ τὰ βάσανα τοῦ Χάντακος, νὰ γράψει,
ἢ ποιῶν φρονίμων λογισμὸς ἢ ποιητὲς μεγάλοι,
ἢ φιλοσόφων μάθησις, <ὁ>για ν' ἀνατιβάλει
10 μάχην εἴκοσι δυὸ χρόνων καὶ τὲς ματοχυσίες,
τὸ χαλασμὸν ὅπου ἔκαμε μέσα στὲς ἐκκλησίαις;
Ὅπου ἔτον τόσες ἐκκλησίαις στὴν Κρήτη στολισμέναι,
στὲς χῶρες, κι ὄξω στὰ χωριά, ἔμορφα στορισμέναι,
κ' ἐγάλασε κι ἀφάνισε καὶ πλιὸ δὲ λειτουργοῦνται,
15 οὔτε παπάδες φαίνονται, οὔτε καὶ μελετοῦνται,
μὰ φόβον ἔχουν ἄμετρο, μὴν πᾶν νὰ τσ' ἀφανίσου
νὰ κάψουν τὰ κονίσματα κ' ἐκείνους καταλύσου!
Παιδιά κι ἄθὰ βαφτίσουσι, τυχαίνει νὰ γραφτοῦσι,
κι ἄθελου νὰ στεφανωθοῦ, κι ἄλάχει νὰ θαφτοῦσι,
20 θέλημα θέλου νὰ ἔχουσι, ριάλια νὰ μετροῦσι,
νὰ κλίνουν τὰ κεφάλια τους, νὰ τοὺς παρακαλοῦσι.
Κ' οἱ Τοῦρκοι δίδου θέλημα, γῆ πάλι τοὺς γυρίζου,
κι οὐδένα πράμα κάνουσι, οὐδὲ παιδιά βαφτίζου.
Ὡ παιδωμὴ τῶ Χριστιανῶ, ζωὴ τυραννισμένη
25 ἦτον πολλὰ καλύτερα νὰ ἔτον ἀποθαμένοι!
232/104 Νὰ φάσινε δὲν ἴμποροῦν, οὐδὲ μποροῦ νὰ πιοῦσι,
καὶ τὰ μικρὰ παιδάκια τους διὰ παντὸς πεινοῦσι.
Κρασιὶ δὲν τοὺς ἀφήνουσι, ψωμί δὲ γεματίζου,
ἂν εἶν' καὶ τίποτ' ἔχουσι χωσμένο, δὲν τὸ ρίζου.
5 Ἄν κάμου πῖταν οἱ φτωχὲς, χωστὰ θεὸ νὰ τὴν ψήσου·
ἔχουσι φόβο, ὡσὰν ψηστεῖ, μήπως δὲν τὴ δειπήσου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

10   Ὅπου κι ἂν κάμουν ἐργατιές, καὶ [οἱ] Τοῦρκοι νὰ περνοῦσι,
ψωμί δὲν τοὺς ἀφήνουσιν οὐδὲ κρασί νὰ πιοῦσι.
Κι ἀντὶς χαράτσι, τὰ παιδιὰ παίρνουσι καὶ πουλοῦν τα,
10   κι ἄλλοῦ ποθὲς δὲν ἔτυχεν, οὐτ' ἐγινῆκαν τοῦτα.
Γιαταῦτος κ' οἱ Χριστιανοὶ τοὺς στίχους σὰ διαβάσου,
τῶν Κρητικῶν τὰ βάσανα τυχαίνει νὰ λογιᾶσου:
ἓνα νησι περίφημο πῶς ἐκαταπατήθη,
κ' ἐσκοτωθῆκαν ἄμετροι καὶ πόσον αἷμα χύθη,
15   ὅπου ἔγεν ὄλο τὸ νησι χιλιάδες ἑξακόσες
ἀνθρώπους, κ' ἐστολίζαν το μὲ τέχνες ἄξιες τόσες.
Ποῦ τόσον αἷμα χύθηκε (κι ἀκόμη πλήσιο χύνου)
ὡσάν τῆς Κρήτης τὸ νησί, κι ὄλους οἱ Τοῦρκοι κρῖνου;
Πλιάτερα σὰν τοὺς Κρητικούς, τόσους καιρούς, ποιοὶ κάμα
20   πόλεμο μὲ τσ' Ἀγαρηνοὺς ποὺ σμίγασιν ἀντάμα;
Ἄν εἶχαν ἔλθει τακτικά, νὰ μπαίνει ἓνας μ' ἓνα,
ἐφαίνονταν τὰ δυνατὰ χέρια καὶ τ' ἀνδρειωμένα.
Εἰς ἓνα δέκα πέφτανε· πῶς ἤθελαν νὰ δεῖξου
τὴ δύναμιν ὅπου ἔχανε, ἔξω πολλοὶ νὰ σμίξου;
25   Ἄν μαζωχτοῦν οἱ Κρητικοὶ ὄλοι, δὲν εἶναι, κρῖνω,
233/105   δέκα χιλιάδες ζωντανοὶ ἔπου τὸν καιρὸν ἐκεῖνο,
γιατὶ ἐσκοτωθήκανε, γιατί ἐσπλαβωθήκα,
στὲς χῶρες οἱ κακότυχοι ἐδιαμοιραστήκα·
κι ἂν σμίξου, δὲν γνωρίζονται, μόνον ὅπου ρωτοῦσι:
«Ἀπὸ ποιοῦ τόπο, ξένε μου, εἶσαι;», μὰ δὲν μποροῦσι
ἄλλο νὰ συντυχαίνουσι, μ' «ἀπὸ τὴν Κρήτη», λέσι
κι ὁ εἰς τὸ χέρι τ' ἄλλουνοῦ πιάνουσινε καὶ κλαῖσι.
5   Ἄλλοι εἶναι ἀπὸ τὸ Ρέθυμνος καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὴν Κρήτη,
κι ἄλλοι εἶναι ἀπὸ τὰ Χανιά, ἀπὸ μεγάλο σπίτι,
κι ἀρχόντισσες εὐγενικὲς εἰς διακονιὰ γυρίζου,

κ' οί δοῦλοι τους δὲν τοὺς θεωροῦν, οὔτε τοὺς ἐγνωρίζου:

τῆς Κρήτης τότε κλώσματα ἢ τύχη δίκαια φτιάνει,

10 ἄλλους νὰ ρίχτει χαμηλὰ κι ἄλλους ψηλὰ νὰ βάνει!

Στυλιανός Αλεξίου & Μάρθα Αποσκήτη επιμ., *Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλή του Ρεθυμναίου, Ο Κρητικός Πόλεμος (1645-1669)*, Στιγμή, Αθήνα 1995.